

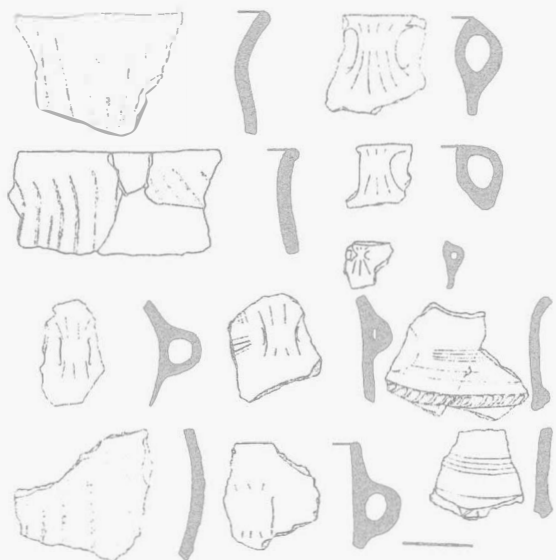
ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
43

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-36-2

BRNO 2002

Většina z objektů zkoumané plochy náležela zmíněnému sídlišti KSPP, které je možné datovat do stupňů BD-HA, popř. HA1-2. Dále se pracovníkům archeologického oddělení Slovákého muzea podařilo zachytit i mladoúnětický odpadní objekt s nerituálně uloženým torzem ženského skeletu a jednu středověkou až novověkou vrstvu. Mladoúnětický objekt se nacházel na západním okraji plochy. Objekt ležel poněkud stranou vlastního sídliště z doby popelnicových polí. Nebyl však prozkoumán celý. Zjištěný ženský skelet byl vyzvednut bez hlavy a dolních končetin, také kosti rukou nebyly úplně. Není však zcela jasné, zda v neprozkoumané části objektu nebyly další části kostry.

Obr. 7. Nedakonice, „Přídanky“. Výběr keramiky KSPP.

Nedakonice, „Přídanky“. Keramikauswahl der Kultur der Lausitzer Urnenfelder.

Sídliště z doby popelnicových polí v trati Nedakonice „Přídanky“ bylo již dříve výrazně narušeno intenzivní zemědělskou činností. Na vlastním výzkumu se podepsala rovněž nešetrná skrývka orníční vrstvy. Přes vysloveně záchrannou povahu výzkumu a nepříznivé klimatické podmínky, které negativně ovlivňovaly kvalitu výzkumu, je možné konstatovat, že zachycena byla pouze část sídliště, a to s odpadními, zásobními i obytnými objekty. Nejběžnějšími nálezy z lokality jsou keramické nálezy (včetně tenkostěnných, tuhovných a rytím zdobených exemplářů – obr. 7), ojedinělý byl nález bronzového šidla z objektu 25 a bíle natřené omítky z objektu 8. Vzhledem k poloze tohoto objektu je možné dát nález do souvislosti s destrukcí poblíž stojící chaty. Jen velmi okrajově je možné se vyjádřit k hospodářskému zázemí osady. Nález objektu se značným množstvím zlomků lastur mlžů velevrubu tupého (*Unio crassus*

Philipsson) a velevrubu nadmutého (*Unio tumidus* Philipsson) totiž ukazuje na rybářské aktivity této osady a zároveň na možný chov vepřového dobytka, kterým byli tito mlži zkrmováni. Poloha osady v blízkosti řeky Moravy i potoka Dlouhá řeka tuto možnost podporuje. Z hlediska kulturního postavení lokality je zajímavý poznatek dr. Salaše, který upozornil v případě velaticko-podolského objektu 9 a v případě mladoúnětického objektu 30 na výrazné karpatské vlivy, projevující se na keramice. Mimo výše zmíněné nálezy z doby bronzové a ze středověku-novověku se na lokalitě nepodařilo prokázat laténské osídlení, které v této trati sledoval V. Hrubý. Poloha lokality na první pravobřežní terase řeky Moravy koresponduje s rozložením pravěkých sídlišť ze sousedních katastrů (Nedakonice, Moravský Písek aj.). V bezprostřední blízkosti řeky, na době patrných vyvýšeninách mimo dosah případných záplavových vln, se v tomto prostoru kumuluje značné množství sídlištních i jiných nálezů. Sídliště z mladší (eventuálně i pozdní) doby bronzové v trati Nedakonice „Přídanky“ tak doplňuje obraz velmi bohatého osídlení středního Pomoraví v době bronzové.

Dana Menoušková, SM Uherské Hradiště

Resumé:

Nedakonice (Bez. Uherské Hradiště), „Přídanky“. Jüngere Aunjetitzer Kultur, Velatice- und Podolí-Phase der mitteldanubischen Urnenfelderkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

OLBRAMOVICE (okr. Znojmo)

„Sady“. Doba bronzová. Sídliště. Povrchový průzkum.

V trati „Sady“ 500 m Z okraje obce, 150 m J křižovatky silnic Pravlov-Miroslav a Olbramovice-Rakšice se našly stěpy s drsněnou výdutí, dále atypické tuhové stěpy a ojedinělé úštěpy a zlomky z rohovce typu Krumlovský les. Jediný stěp datovatelný do období popelnicových polí je horizontálně hraněný okraj z vnější strany zdobený řádkem nehtových vrypů.

Milan Vokáč, Martin Kuča, FF MU Brno

Resumé:

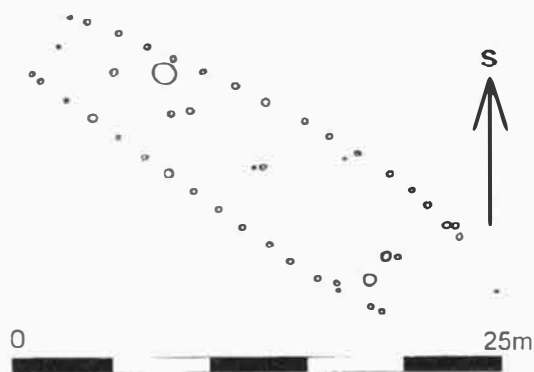
Olbramovice (Bez. Znojmo), „Sady“. Bronzezeit. Siedlung. Terrainbegehung.

OLOMOUC (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc)

„Horní lán“. Doba bronzová (ÚK, SMK, KLPP). Sídliště, pohřebiště. Záchranný výzkum.

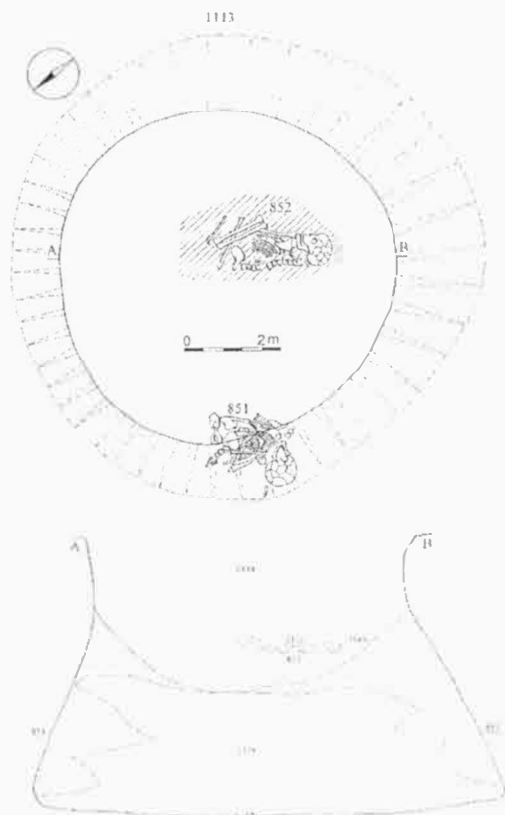
Od března do listopadu 2001 provádělo AC VMO záchranný archeologický výzkum na ploše budoucího nákupního a obchodního centra. Jedná

se již o dobře známou lokalitu zkoumanou několik sezón v nedávné minulosti (Bém 1998, 45; Bém 2001, 39; Kazdová/Peška/Matejičková 1999, 9-10; Peška/Bém 1996, 309-310; Peška/Bém 1999a, 321-322; Peška/Bém 1999b, 322-324; Peška/Bém 1999c, 197, 214, 241-242, 354; Šmíd 1997, 255-270; Šmíd 1999, 240-241, 354). Identifikace zkoumané plochy v mapě MZ 1:10000, list 24-22-19 je v souřadnicích od Z a J s.č. 205:55, 214:63, 254:30, 230:22 mm. Prozkoumaná plocha tvořila nepravidelný obdélník s rozměry 419-467x131-159 m o celkové rozloze 6 ha. Nadmořská výška se zde pohybovala v rozmezí 226-238 m. Lokalita je situována na mírném svahu obráceném k západu, jedná se vlastně o východní svah mělkého údolíčka, kterým protéká potok Nemilanka ve směru SZ-JV.

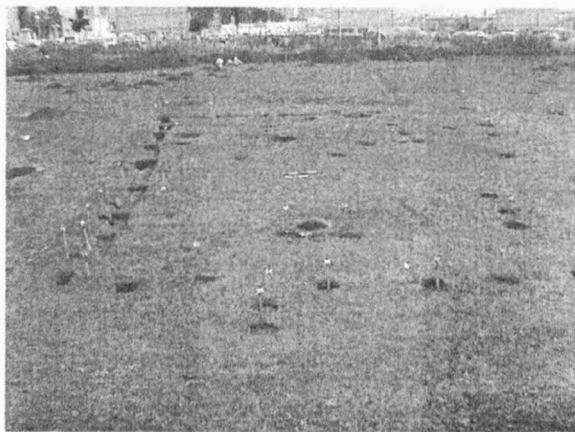

Obr. 8. Olomouc, k. ú. Slavonín. Půdorys domu KLPP (struktura 5).
Olomouc, Kataster Slavonín. Grundriss des Hauses der Lausitzer Urnenfelderkultur.

Na této části lokality bylo prozkoumáno několik fází osídlení, potvrzujících a významně doplňujících předešlá zjištění. Celkově bylo vykopáno 2839 různých druhů sídlištních objektů a 11 kostrových hrobů. Nalezené hroby řadíme k pohřebišťům již známým (ÚK, Slované) a nově identifikovaná byla nekropole KŠK (viz kap. Eneolit, Středověk a novověk). Největší podíl na lokalitě představují sídlištní objekty (2839 jam). Z nich náleží 80% kúlovým jamkám a zbytek představují obvyklé zásobní a exploatační jámy, hlínky, pece, ohniště a zahloubené chaty. Mezi kúlovými jamkami a žlábků lze identifikovat více než desítky půdorysů nadzemních kúlových konstrukcí, které lze z části rámcově datovat do neolitu (viz kap. Neolit), doby bronzové (SMK, KLPP), doby římské (viz kap. Doba římská a stěhování národů) a doby hradištní (viz kap. Středověk a novověk).

Obr. 9. Olomouc, k. ú. Slavonín. Druhotné pohřby (k. 851 a 852) v zásobnici únětické kultury.
Olomouc, Kataster Slavonín. Sekundäre Begräbnisse in der Vorratsgrube der Aunjetitzer Kultur.

Obr. 10. Olomouc, k. ú. Slavonín. Pohled na prozkoumaný půdorys žlabového domu ze střední doby bronzové.
Olomouc, Kataster Slavonín. Grundriss der Balkenbautes der mittleren Bronzezeit.

Do starší doby bronzové náleží dva druhotně narušené hroby. Jedná se jednak o hrob se zřetelnou vykrádací šachtou v zásypu (H159), ležící na SV hraně skryté plochy, v těsné blízkosti zjištěného pohřebiště ÚK, a jednak o samostatně umístěný hrob (H166) v prostoru pohřebiště KŠK (viz kap. Eneolit). Pohřby nalezené uvnitř jam měly rozházené neúplné skelety. Hrobová výbava obsahovala pouze drobnou spirálku (H159) a část bronzové jehlice (H166) s několika zlomky keramiky.

Pozoruhodná zjištění přinesl výzkum doposud neznámé osady ze starší doby bronzové (ÚK). Toto sídliště leží přibližně 50-70 m na západ od nekropole téže kultury. Prozatím byl příslušný keramický materiál identifikován v zásypu 8 zásobních jam. Ve třech z těchto jam byly objeveny 4 druhotné pohřby (obr. 9). Mrtví byli ukládáni do již částečně zasypaných objektů (1113, 1413 a 1539), leželi ve skrčené poloze na pravém (3x) a levém (1x) boku s orientací JZ-SV (2x), S-J a SV-JZ. O tom, že šlo o skutečně pietní pohřby, svědčí i fakt, že měly u sebe drátěné bronzové ozdoby hlavy (kroužky a spirálky). Pod pohřbem v obj. 1413 byla navíc na dně jámy zaznamenána souvislá vrstva střeptů pocházející z většího množství nádob.

Velice výrazné osídlení pochází ze střední doby bronzové a náleží středodunajské mohylové kultuře (SMK). Valná část z takto datovaných objektů (238 jam) patří několika půdorysům velkých domů s charakteristickým obvodovým základovým žlábkem (struktura 14, 20, 22). Tzv. žlabové domy (obr. 10) mají velice standardní konstrukci, rozměry i orientaci. Orientace staveb byla jednotná SVV-JZZ a rozměry dosahovaly velikosti 15-19,5x5,5-8,5 m. Konstrukce je tvořena obvodovým žlábkem, uvnitř něhož i podél nějž byly zaznamenány kúlové jamky. V takto vymezeném obdélníku se nacházejí nejméně dva mohutné nosníky. Z těchto nosníků o průměru kolem 1 m a hloubce asi 1,2 m pochází velké množství zajímavých nálezů, z nichž vyniká kolekce tkalcovských závaží, soubor asi 9 celých džbánek (obr. 11) a několik větších zásobních nádob. Jejich výplň navíc obsahovala větší množství mazanice se zřetelnými vrstvami vápenné omítky. Tyto indicie nás vedou k domněnce, že přinejmenším některé jámy byly záměrně, po odstranění dřevěných kúlů, zaplněny tímto hodnotným „odpadem“. Navíc vedle každého žlabového domu je umístěna další dlouhá kúlová stavba (struktura 14b, 17, 18, 23) se shodnou orientací a s přibližně podobnými rozměry. Další zajímavostí sídliště jsou i dvě kruhové jámy vyplněné popelovitou hlinou s velkým množstvím zlomků škeblí. Uvnitř jednoho z těchto objektů (obj. 2782) s množstvím charakteristických keramických tvarů byly naházeny opálené pozůstatky lidských kostí, pocházející z nejméně jednoho jedince. Tuto zcela nezvyklou situaci na

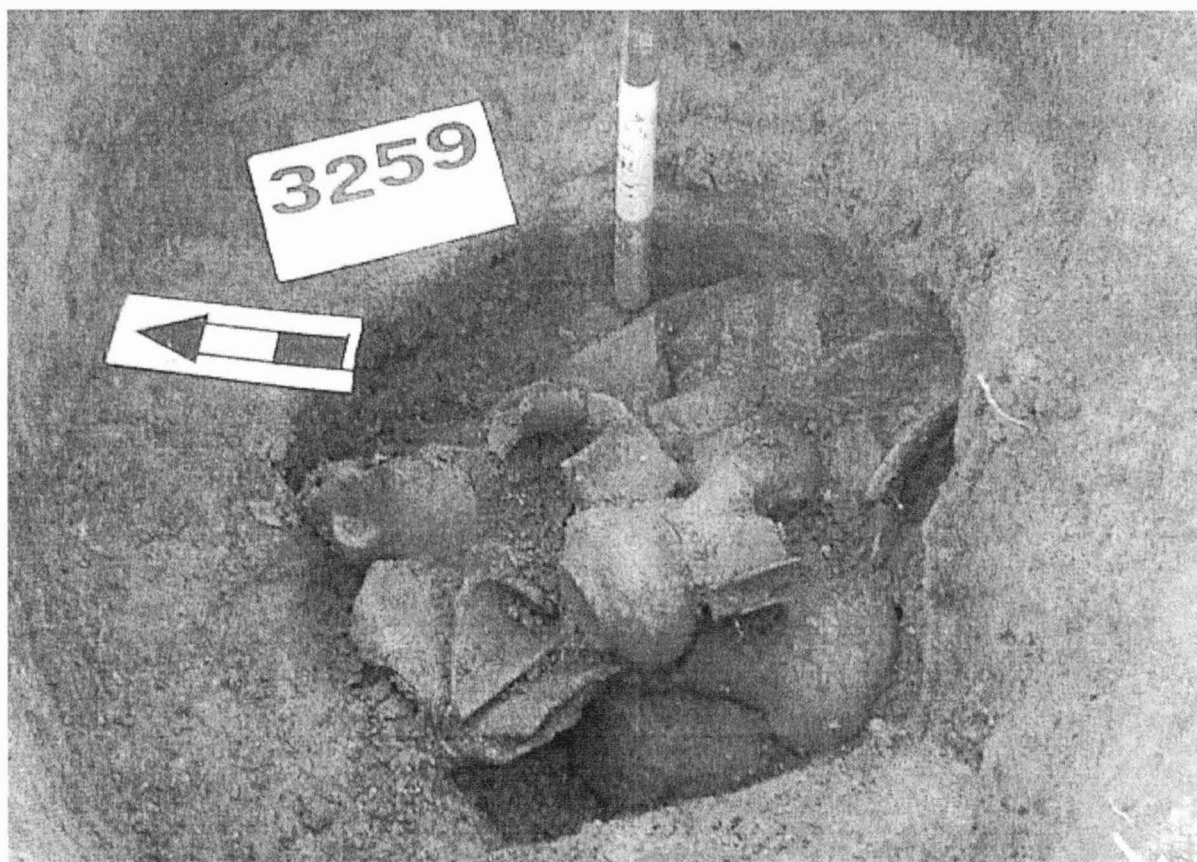
lokalitě si prozatím dovoluujeme interpretovat jako obětní jámu.

Osídlení lokality z období popelnicových polí zakončuje místní pravěký vývoj. Této periodě sídliště náleží 244 objektů starší fáze kultury lužických popelnicových polí. Jedná se, co se týče množství a kvality materiálu, o složitě rozpoznatelný horizont. Kromě několika zásobních jam a hliníku řadíme do mladší doby bronzové poměrně značné množství identifikovatelných půdorysů kúlových domů (struktura 2, 3-4, 5, 7, 8, 9, 11, 16, 17, 21). Domy můžeme rozčlenit na dvě hlavní skupiny – na dlouhé halové stavby a na menší pravoúhlé chaty. V první skupině převládají stavby tvořené třemi rovnoběžnými řadami kúlů, orientované SSZ-JJV s rozměry 12,4-29x5,3-8,2 m (struktura 3-4, 9, 11, 21). Konstrukční výjimku tvoří halová stavba (struktura 5; obr. 8), jejíž delší obvodové stěny jsou vyhnuty vně stavby do oblouku a připomínají spíše lodní kýl. Rozměry (22,7x6,9 m) ani orientací (SZ-JV) se tento dům neodlišuje od předchozích konstrukcí. Skupina menších chat je tvořena opět třemi řadami kúlových jamek s orientací SV-JZ (struktura 7, 8, 16) a SSZ-JJV (struktura 2) a s rozměry 5,8-8,8x4-5,7 m.

Marek Kalábek, Arkadiusz Tajer,
Vendula Prečanová, AC VM Olomouc

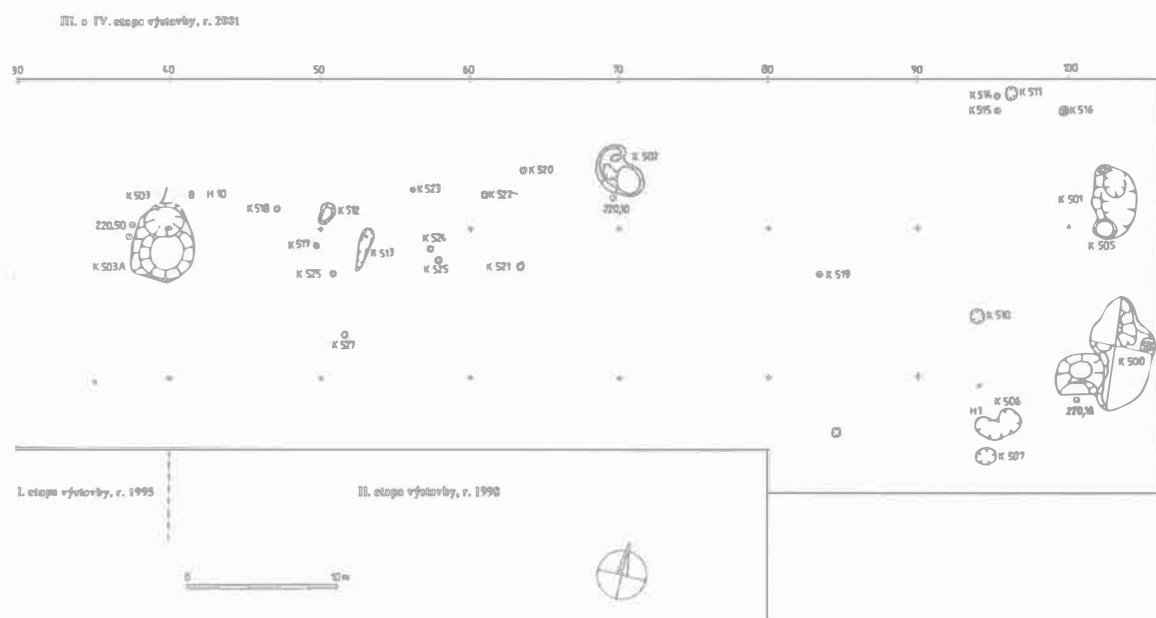
Literatura:

- Bém, M. 1998: Záchranný archeologický výzkum v Olomouci-Slavoníně a Olomouci-Nové ulici v trati „Horní lán“ v letech 1995-1997. In: Ústav archeologické památkové péče Olomouc, Ročenka 1997, Olomouc, 45-55.
- Bém, M. 2001: V závětrí Tabulového vrchu. In: Archeologické zrcadlo- Archaeological reflections, Olomouc, 39-65.
- Kazdová, E./Peška, J./Matejičicová, I. 1999: Olomouc-Slavonín (1). Sídliště kultury s vypíchanou keramikou. *Archaeologiae Regionalis Fontes* 2, Olomouc.
- Peška, J./Bém, M. 1996: Olomouc-Slavonín (okr. Olomouc). Přehled archeologických výzkumů na Moravě a ve Slezsku za rok 1995, VVM, č.3, 309-310.
- Peška, J./Bém, M. 1999a: Olomouc-Slavonín (okr. Olomouc), PV 39 (1995-1996), 321-322.
- Peška, J./Bém, M. 1999b: Olomouc-Slavonín (okr. Olomouc), PV 39 (1995-1996), 322-324.
- Peška, J./Bém, M. 1999c: Olomouc-Slavonín (okr. Olomouc), PV 40 (1997-1998), 197, 214, 241-242, 354.
- Šmíd, M. 1997: Dům a dva kostrové hroby ze střední doby bronzové ve Slavoníně u Olomouce, *Pravěk NŘ* 7, 255-270.

Obr. 11. Olomouc, k. ú. Slavonín. Pohled na odkrytou kumulaci nádob na dně kůlové jámy ze střední doby bronzové.

Olomouc, Kataster Slavonín. Keramikhortfund, mittlere Bronzezeit.

Obr. 12. Olšany, „Zlatníska“. Východní část prozkoumané plochy. Olšany, „Zlatníska“. Ostteil der Grabungsfläche.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 43 (2001)

Vydává:	Archeologický ústav AV ČR Brno Královopolská 147, 612 00 Brno E-mail: infor@iabrno.cz http://www.iabrno.cz
Odpovědný redaktor:	Doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
Redakce a příprava pro tisk:	Mgr. Bakázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla, PhD., PhDr. Lubomír Šebela, CSc., Alice Del Maschio, Miroslav Lukáš
Jazyková úprava:	PhDr. Jan Balhar, CSc.
Na titulním listě:	Plastika medvěda z Pavlova (kresba J. Svoboda); letecký snímek Mušova a Pálavy (foto O. Šedo)
Tisk:	BEKROS
Náklad:	350 ks

© 2002 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00